SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI No. 163. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 27, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го СЕРПНЯ 1994. Ч. 163. РІК CI

ЛИСТ ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Достойний Пан
Леонід Кучма
Президент України
Київ, Україна

Достойний Пане Президенте!

Українці демократичних поглядів, згуртовані в Українській Американській Координаційній Раді, з тривогою прийняли Вашу заяву надати російській мові статус офіційної мови поруч державної української.

Ми добре знаємо, що східні і південні області України жахливо зрусифіковані. Наші культурні надбання, історію, мову нищено там впродовж віків. Нагадаймо укази: Валуєвський з 1863 року, а згодом Емський з 1876 року, якими було заборонено видавання наукових праць, книжок українською мовою. Нищення мови не припинилося і в час большевицького режиму. В роках 1932-44, а згодом при кінці 1960 знищено було багато визначних наших письменників і діячів культури саме за українську мову.

Не можна теж покликуватися на те, що, мовляв, існують держави із більше ніж одною державною мовою, як наприклад, Канада, Швайцарія, бо ситуація в Україні далеко не та, що у тих упорядкованих країнах.

У зрусифікованих областях треба радше привернути українську мову, а не толерувати стан русифікації та ще й вивищувати його урядово.

Якщо заведемо в Україні законну рівність як державних мов української і російської, то це було б упокоєнням мови і культури в Україні перед зовнішнім світом.

Тому, ми опрокидуємо такий плян, як шкідливий українській державі і закликаємо не вводити його в життя.

Надіючись, що наше звернення найде виважений і позитивний відгук у Вас, Пане Президенте, остаємось

з повагою

За Президію УАКРади:

Уляна Дячук, президент
Іван Олексин, віцепрезидент,
Роман Барановський, екзекутивний секретар.

УКРАЇНА ВІДЗНАЧУЄ РОКОВИНИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Київ (Р.Р.). — Тут у вівторок, 23-го серпня, в год. 5-ій по полудні у Палаці Культури „Україна" відбувся врочистий вечір, присвячений третій річниці незалежности України.

Відкрив вечір голова Київської Міської Ради Леонід Косаківський. Після нього з привітальною промовою виступив голова Верховної Ради України Олександер Мороз. Він запевнив український народ, що вихідною позицією усіх рівнів влади є 1-ше грудня, коли народ проголосував за незалежність України. О. Мороз також сказав, що Верховна Рада, Президент і прем'єр-міністер оприлюднили спільну заяву не заради популярного жесту, а це є їхня спільна програма дій, отже протистояння між виконавчою і законодавчою владою не буде. За словами О. Мороза, укази Президента Л. Кучми не варто називати серпневою революцією, бо вони викликані об'єктивною необхідністю.

Після врочистих зборів відбувся святковий концерт.

У середу, 24-го серпня, святкові віча відбулися біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, на Майдані Незалежности, на Співочому полі на схилах Дніпра та в інших парках столиці. Святкування продовжиться в суботу і неділю й закінчиться 28-го серпня святковим феєрверком. Відбудуться феєрверки також в Одесі, Севастополі, Вінниці і Львові. На Львівщині, окрім урочистої академії та мистецьких програм, відбудеться огляд військово-повітряної техніки на летовищі у Скнилові, а також показові виступи парашутистів.

Понад 350 осіб закінчили у Києві маратон „Від декляраці до незалежности" завдовжки 5,000 кілометрів що тривав від 16-го липня, вздовж кордонів України. Його спонзорами стали Благодійний Фонд Олега Блохіна і компанія „Київські Авіялінії". У Києві маршрут маратону проліг по Хрещатику. Переможцем з результатом 1 год., 3 хв. і 18 сек. став Віктор Вихристенко з Білої Церкви. Разом з ним на вересневий чемпіонат світу в Осльо поїдуть кияни Ігор Осьмак та Валентин Мартинюк з Житомира. Серед жінок перше місце виборола Тетяна Біловол з Одеси.

Л. КУЧМА ПРИЗНАЧУЄ НОВИХ МІНІСТРІВ

Київ (Р.Р.). — Тут у четвер, 25-го серпня, Президент України Леонід Кучма підписав указ про звільнення Анатолія Зленка з посту міністра закордонних справ України у зв'язку з переходом на іншу працю. Виконуючим обов'язки міністра закордонних справ призначено амбасадора України в Польщі Геннадія Удовенка. Народився Г. Удовенко 1931 року в Кривому Розі, українець, закінчив факультет міжнародних відносин Київського Університету і багато років працював в дипломатичній службі.

Кілька днів раніше іншим указом Президент Кучма призначив на пост міністра зовнішніх економічних зв'язків Сергія Осику, міністром охорони здоров'я став Володимир Бобров, а першим заступником міністра внутрішніх справ Леонід Бородич, народжений 1953 року, юрист Л. Бородич закінчив Харківський Юридичний Інститут, працював першим заступником Управління внутрішніх справ у Кривому Розі, від 31-го травня 1994 року — голова постійної Комісії Верховної Ради з питань законности та правопорядку, народний депутат України, член депутатської групи „Єдність".

Сергій Осика має 39 років, закінчив факультет міжнародних відносин і міжнародного права Київського Університету, працював викладачем в Українському Інституті Міжнародних Відносин, головним консультантом секретаріяту Комісії Верховної Ради з питань законности, а також радником прем'єр-міністра з питань зовнішньо-економічної діяльности. Від вересня 1993 року працює в Міністерстві Зовнішніх Економічних Зв'язків заступником міністра. За словами асистента Президента Олега Попова, С. Осика підготував низку проєктів законів, які забезпечать послідовний вхід України у міжнародну співгромадськість. Попов також повідомив, що реформації найближчим часом відбудуться і в Міністерстві Зовнішніх Економічних Зв'язків.

Президентським указом 22-го серпня звільнений з посту міністра Культури Іван Дзюба у зв'язку з переходом на пенсію. Звільнений також заступник міністра культури Володимир Камп. Перший заступник міністра закордонних справ, голова Комісії України в справах ЮНЕСКО Микола Макаревич ймовірно буде призначений представником України в ООН.

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗЛОЧИННІСТЬ

Вашінґтон. — Коротко перед своїми двотижневими вакаціями Сенат схвалив законопроєкт про поборювання злочинности, який вже був перейшов згоду Палати Репрезентантів. 61 голосами проти 38, члени Сенату схвалили законопроєкт, що призначає 30 більйонів долярів на поборювання злочинности і переслали проєкт до підпису Президента Билла Клінтона. Ця підтримка членів Сенату для законопроєкту уважається великою перемогою для Президента, бо ще два тижні тому назад Палата Репрезентантів голосувала не брати до уваги такий закопроєкт. Однак, в неділю члени Палати Репрезентантів змінили свою думку і переслали законопроєкт до Сенату, де республіканці старалися його затримати. Це однак, не вдалося і тепер законопроєкт чекає вже лише підпису Президента.

Ця перемога Президента не є однак задовільна, тому що і Сенат і Палата Репрезентантів розпочинає із днем 26-го свої двотижневі літні вакації, не прийнявши найменшого рішення відносно найважливішого законопроєкту Президента, за який він бореться вже довгий час, а це про забезпечення здоров'я. Хоча Президент з радістю заявив публічно про підтримку членів Сенату для закінчення кампанії у справі поборювання злочинности, він не міг заховати свого розчарування, що справа схвалення законопроєкту про забезпечення, не лише не закінчилася, але після вакацій може ще більше ускладнитися. Рішення у справі поборювання злочинности запало під впливом публічної опінії, яка дуже прихильно ставиться до нього, а члени і Сенату і Палати Репрезантантів уважають, що це схвалення допоможе їм здобути голоси виборців у листопаді цього року. Закопроєкт про забезпечення, однак, має багато противників серед населення.

В Україні вийдуть нові закордонні пашпорти

Київ (Р.Р.). Тут 21-го серпня начальник Управління пашпортної реєстраційної та еміграційної праці Володимир Шепель повідомив, що за шість місяців цього року 26,000 українських громадян отримали дозвіл і виїхали на постійне проживання до Ізраїля, ЗСА, Німеччини та інших країн. А взагалі в Україні дотепер закордонні пашпорти отримали понад 2 міл. громадян.

При кінці цього року розпочнеться видача закордонних пашпортів нового зразка. Документи, видані раніше, будуть дійсними до завершення терміну їх дії.

Президент Л. Кучма заперечує поголоски

Київ (Р.Р.). — Тут у понеділок, 22-го серпня, редакція державної телевізії отримала заяву Пресової служби Президента України.

Як сказано в заяві, група народних депутатів України звернулася з відкритим запитом до Президента Леоніда Кучми з приводу повідомлення російської телекомпанії „Останкіно" про можливе створення конфедерації чотирьох країн: Росії, України, Білорусі та Казахстану. Подібна інформація, сказано в заяві, з'являється і в інших засобах масової інформації, де за браком аргументів, неправомірно трактується сам факт зустрічей Президента України із керівниками згаданих країн.

Пресова служба Президента у своїй заяві наголосила, що Президент України обороняє незалежність, єдність і територіяльну цілісність України, а також виступає проти наддержавних структур у рамках СНД.

Президент Л. Кучма ніколи і ніде не вів мови про створення згаданої конфедерації. Спекулятивні заяви і вигадки лише загрожують громадському спокоєві та єднанню всіх реґіонів України. У заяві підкреслено, що авторам запиту годилося б апелювати до джерела інформації, яким є телекомпанія „Останкіно", бо навряд чи можна вважати коректним запит-прохання до Президента пояснити ситуацію і спростувати чи підтвердити факти, до яких він не має жодного відношення.

КУРС ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ БУДЕ ЄДИНИЙ

Київ (Р.Р.). — Тут у понеділок, 22-го серпня, Президент України Леонід Кучма підписав указ, спрямований на поступове зближення ринкового та офіційного валютних курсів карбованця до чужоземних валют. Правила застосування офіційного курсу валют, згідно з указом, встановлюватиме Нціональний Банк України за погодженням з Кабінетом Міністрів.

Від 1-го жовтня відновлюються торги української валютної біржі. Дещо змінені правила продажу валюти. Від загального обсягу надходжень твердої валюти резиденти мають продати 50 відсотків, з яких: 30 відсотків за офіційним курсом через Міжвідомчий комітет з питань визначення пріоритетів користання валюти; 10 відсотків за ринковим курсом до офіційної валютної резерви НБУ; 10 відсотків за ринковим курсом на міжбанковому валютному ринку України.

Кабінет Міністрів протягом десятьох днів має підготувати і затвердити всі документи і рекомендації щодо повернення конкурсу контрактів, експертизи контрактів та критеріїв їх допуску до конкурсу. Указ чинний з дня його підписання, тобто з 22-го серпня.

Того ж дня відбулася пресова конференція, на якій дорадники Президента пояснили указ про вдосконалення валютного реґулювання. Як сказав керівник економічного управління при адміністрації Президента Володимир Кузнєцов, до кінця року в Україні буде єдиний валютний курс. Він визначатиметься на біржі і за допомогою граничних коефіцієнтів відхилення офіційного курсу від ринкового. Поступово офіційний курс наближатиметься до ринкового. Це приведе до скорочення, а потім і ліквідації тендерного комітету, як тільки курс валюти стане єдиним. Кузнєцов наголосив, що підприємства дістали полегшення, оскільки тепер продаватимуть державі не 50 відсотків валютних надходжень, а лише 30 і з часом ця сума буде далі зменшуватися.

Інший радник Президента з питань макроекономіки

(Закінчення на стор. 4)

Ведуть антиукраїнську пропаґанду

Київ. — Демократичне Об'єднання „Україна" поширило заяву з приводу активізації російських засобів масової інформації в Україні, які ведуть антиукраїнську пропаґанду. Автори заяви стурбовані жалюгідним станом української телевізії, радіо і преси.

Водночас російські періодичні видання і книги привозять тоннами в Україну і продають за низькі ціни. У заяві також звертається увагу на той факт, що „Радіо Свобода" українською мовою працює лише три години, а відверто антиукраїнські радіопередачі російського „Радіо Свобода" цілодобово передають антиукраїнські програми на територію України на всіх короткохвильових діяпазонах.

Демократичне Об'єднання „Україна" сподівається, що Президент, Кабінет Міністрів і Верховна Рада вживуть рішучих дій для захисту національної гідности держави і водночас підтримають українську пресу, видавництва та сприятимуть підвищенню професійного рівня радіо і телевізії.

У СВІТІ

ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ агентство Ранґеп, покликуючись на дипломатичні джерела, повідомляє, що у Пйонґянґу з'явилися підпільні листівки зі закликами до повалення „режиму Кім Йонґ Іля" Листівки виявлені в тому районі столиці, де мешкають представники різних закордонних представництв. Спостерігачі припускають, що автори листівок хочуть дати до зрозуміння міжнародній спільноті, що не всі громадяни Північної Кореї погодилися з успадкуванням влади в країні Кім Йонґ Ілем від його батька, покійного президента Кім Іль Сонґа. Уряд Пйонянґу у відповідь на інформацію про листівки запевнив, що „товариш Кім Йонґ Іль мудро керує будівництвом соціялізму і справою об'єднання країни як верховний керівник партії, держави і армії Кореї".

ПРЕЗИДЕНТ ЛАТВІЇ Ґунтіс Ульманіс потрактував останню заяву президента Росії Боріса Єльцина як „занадто гостру і несправедливу". В інтерв'ю для московської газети „Ізвестія" Г. Ульманіс сказав: „В мене склалося враження, що президент Єльцин зареаґував на перший варіянт нашого закону про громадянство, а не на другий, який підготовлений на основі рекомендацій европейських експертів і дістав їхнє схвалення. Нас лякають заяви деяких політиків у Москві про надання російського громадянства усім некорінним мешканцям Латвії. Спочатку людям дадуть громадянство, а потім знайдуть привід, щоб їх „захищати і визволяти". Подібне вже відбувалося у минулому".

БІЛЯ 200 КУРДІВ зібралося перед будинком Центру ім. Жоржа Помпіду в Парижі, вимагаючи, щоб французька влада „захистила турецьких курдів від знищення". На вимогу поліції припинити несанкціоновану акцію протесту курди почали кидати пляшки зі запаленою бензиною. Відтак почалася сутичка, у висліді якої 190 курдів заарештовано, шість поліціянтів дістали поранення.

АЛБАНІЯ ВІДКЛИКАЛА свого амбасадора з Атен після того, як грецький літак, порушивши кордон, скинув над албанською територією листівки зі закликами до боротьби проти законного уряду Албанії. Летун-полковник Томас Вракас, якого відразу по тому заарештували, сказав у своє виправдання, що він хотів „підняти дух пригніченої грецької меншини" в Албанії. Тірана заявила рішучий протест у зв'язку з цією „серйозною провокацією". Уряд Греції також засудив „подібні абсурдні і безвідповідальні акції, які не мають ніякого відношення до зовнішньої політики Греції".

В АМЕРИЦІ

БІЛИЙ ДІМ ПЛЯНУЄ створити для кубинських втікачів додаткові табори на території третіх країн. З Державного департаменту вийшла інформація, що вже розпочато консультації з урядами Панами, Гондурасу, Антіґва і Ґренади про створення там таборів для кубинців. Консультації відбулися також з урядом Великобританії — про використання з цією метою островів у Караїбському морі, котрі належать Англії. Нібито Лондон дав свою згоду на це. Тим часом недавнє запровадження американською Адміністрацією твердіших іміґраційних правил щодо кубинців покищо не дає ніяких вислідів. Втікачів з острова не меншає.

ГАЗЕТА „НЮ ЙОРК ТАЙМС" пише, що у зв'язку з недавньою заявою президента Билла Клінтона, який заборонив банкові акції між ЗСА і Кубою і скасував дозвіл для американців кубинського походження відвідувати їхні родини на острові, заступник міністра закордонних справ Куби Роберто Робайна сказав, що „загроза бльокади не лякає кубинців, бо за 34 роки існування республіки вони звикли до американських погроз". Однак найвищі кубинські урядові чинники офіційно не зареаґували на акції Вашінґтону, і ця обставина починає вже непокоїти представників Державного департаменту. На думку колишнього амбасадора ЗСА на Кубі Вілліяма Смита, кубинська влада мовчить, бо чекає дальших кроків Вашінґтону, або на Кубі почалися поважні незгоди в керівництві. В. Смит стверджує, що Рауль Кастро, міністер оборони і брат Фіделя Кастра, наполягає на негайному проведенні економічних реформ, щоб вивести країну з харчової кризи. Але Ф. Кастро категорично відкидає усі реформаторські пропозиції.

ЛІДЕР РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ МЕНШОСТИ в Сенаті Роберт Дол зібрав підписи 40 колеґ-однопартійців, які разом з ним голосуватимуть проти законопроєкту про боротьбу зі злочинністю в його теперішньому варіянті і цим змусять Сенат вернутися до обговорення попереднього варіянту, в якому нема статті про заборону деяких типів вогнепальної зброї. „Ню Йорк Таймс" повідомляє, що троє сенаторів-республіканців не підписали листа Р. Дола. Це Джеймс Джеффордс (Вермонт), Вілліям Рот (Делавер) і Арлен Спектер (Пенсильванія). Якщо вони мають намір голосувати за проєктом президента Билла Клінтона, а всі 56 сенаторів-демократів висловляться „за", то доля проєкту залежатиме лише від одного голосу. Демократи певні, що матимуть 60 прихильників.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР стейту Ню Йорк Олівер Коппел повідомив, що виступить проти запляновaного придбання крамниць Мейсіс торговельною мережею Федерейтед. На думку О. Коппела, ця угода дозволить Федерейтеду монополізувати ринок Великого Ню Йорку, послабити конкуренцію і обмежити вибір покупців. Прокуратор погодиться лише з тим варіянтом, якщо Федерейтед відпродасть іншому власникові всі крамниці Мейсіс, розташовані у межах міста. Мова йде про 12 крамниць, в тому числі і [illegible], розташовану на Ґералд-сквер.

Лада Явна стала „Міс Союзівкою '95"

Союзівка (Г. Колесса). — За традицією, щороку передостаннього вікенду серпня тут проходить вибір „Міс Союзівки". Кандидаткам ставиться вимоги різнобічного характеру — вільне володіння українською мовою, активна участь в українському громадському житті, успіхи у навчанні, і, очевидно, членство у УН Союзі. Як водиться в подібного роду конкурсах на титул „Міс", переможниця має бути приємної зовнішности.

Усім цим вимогам відповідала цьогорічна кандидатка Лада Явна, яка виграла перше місце та здобула титул „Міс Союзівка'95".

Перший вальс — Міс Союзівка'95 Л. Явна та І. Флис, мол.

Випускниця Технологічного інституту в Рочестері, Н.Й., де отримала ступінь бакалявра, Лада навчається в Джордж Вашінґтон університеті, Вашінґтон, Д.К. з метою осягнення ступеня маґістра в ділянці медичної інженерії. За успіхи в навчанні її ім'я занесено до книги „Хто є хто в американських коледжах та університетах" та до Деканського списку Технологічного інституту в Рочестері. Членка Пласту, вона була учасницею, сестричкою та подругою в цій організації. Життєрадісна і весела, любить музику і спорт. Походить з Ессекс Феллс, Н.Дж., є членкою 134-го Відділу УНС в Ратерфорді, Н.Дж.

До жюрі вибору цьогорічної „Міс", яким керувала новообрана головна радна УНСоюзу Стефанія Гаврилюк, увійшли: головний радний УНС Алік Худолій, диригент і мистецький керівник нюйоркського хору „Думка" Василь Гречинський та працівниця канцелярії Союзівки, координатор виставок і крамниці оселі Соня Семанишин. Одноголосно проголосовано за вибір першою дружкою Ліду Підлуську, мешканку Елленвіллу, Н.Й. та Тетяну Бісик з Лейк Джордж, Н.Й.

Провадила імпрезою проголошення переможниць конферансьє цьогорічних мистецьких програм на оселі Оля Ходоба-Фриз. Як прийнято, перший вальс танцювала новообрана „Міс" з управителем Союзівки Іваном Флисом, мол., після чого до танцю приєд-

(Закінчення на стор. 4)

ВШАНУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ О. ОЛЬЖИЧА

Лігайтон, Па. — ОДВУ у співпраці з УЗХ, Комісією оборони і допомоги Україні, Українським Визвольним Фронтом, УНО Канади, Т-вом „Зарево" і МУН влаштовують відзначення 50-річчя смерти О. Ольжича — Олега Кандиби від рук ґестапо. Відзначення відбудеться у День Праці, у неділю, 4-го вересня 1994 року на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па. Програма розпочнеться о год. 10:30 ранку Заупокійною Службою Божою. Дальші інформації щодо програми відзначення можна почерпнути із „Свободи", ч. 161 з 25-го серпня ц.р.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274 6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N.J 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA (201) 451 2200

Бюро УНС у Вашінгтоні
(202) 347 UNAW (202) 347 8631 (факс)

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J 07302
Tel (201) 434 0237 (201) 434 0807 (201) 434 3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J

Передплата на рік $55.00, на півроку $32.00 на 3 місяці $17.00
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City N.J 07303

Пропали безвісти...

Понад тридцять років минуло від часу закінчення В'єтнамської війни, єдиної в історії Америки, яку вона програла. Маючи величезну мілітарну й економічну перевагу над невеличким комуністичним В'єтнамом, який, підбадьорений Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм, неспровокований напав на вільний Південний В'єтнам. ЗСА, які поспішили з допомогою Південному В'єтнамові, все одно ту війну програли, бо тодішній президент Линдон Джансон, конституційний головнокомандуючий всіми збройними силами Америки, своїми наказами з Білого Дому спутав руки американським генералам на в'єтнамському бойовому фронті і своїми легкодушними заявами облегшував завдання комуністичному ворогові. Він, наприклад, заявив, що Америка прагне тільки запевнити свободу Південному В'єтнамові, але не воює проти північнов'єтнамського народу і не маршуватиме проти столиці Північного В'єтнаму Ганою. Таким чином, сам Президент Америки запевнив ворогові недоторкальність його північної випадової бази.

Наступник Джансона Ричард Ніксон вирішив „в'єтнамізувати" В'єтнамську війну, обмежившись тільки до допомоги Південному В'єтнамові грішми і доставами зброї. Однак Конґрес відмовився асиґнувати на ту ціль дальші фонди і комуністи завели свій режим в усіх частинах колишнього французького Індокитаю — у всьому В'єтнамі, Ляосі й Камбоджі.

З розвалом СССР та з рішенням комуністичного Китаю бути невтральним супроти ситуації у Південній Азії, щоб не втратити признаного йому Америкою статусу найбільш упривілейованої країни, комуністи у В'єтнамі злагіднили свій режим і виразно прагнули замиритися з Америкою і вийти із міжнародної ізоляції. Америка, керуючись потребами своєї закордонної торгівлі та йдучи назустріч тим в'єтнамським заходам, поставила одну передумову — з'ясувати остаточно болючу проблему „загинулих безвісти" американських вояків під час В'єтнамської війни.

Загинулі безвісти — це офіційний термін на вояків усіх ступенів, які не полягли і не були ранені, але не віднайшлися після боїв. Американці не могли позбутися підозри, що в'єтнамські комуністи затаюють факт перебування на їх території колишніх військовиків ЗСА. Тепер та підозра, мабуть, безпідставна. Тереном боїв у В'єтнамі були тамошні джунґлі. Розшуки за загинулими на теренах джунґлів страшенно трудні.

Затямилося, що в минулих роках, вже після розвалу СССР, президент Росії Боріс Єльцин виявив, що якийсь гурт американських полонених у В'єтнамі перейшов був на територію Російської Федерації. Можна не дивуватися, що уцілілі колишні ранені чи полонені американські вояки не квапилися вертатися „додому". Дехто з них, мабуть, видужав і вріс у новий ґрунт, одружився і вважає за свій „дім" ту далеку країну, куди кинула його химерна доля. Офіційна статистика Пентаґону називає цифру 2,231 загинулих безвісти на терені всіх трьох названих вище країн Індокитайського півострова.

В'єтнамські власті дозволили тепер окремій американській комісії відвідати й перевірити дотеперішні засекречені місця на терені всього В'єтнаму. Психологічно зрозуміла туга родин вояків, які пішли на війну і не вернулися. Завжди ще жевріє іскорка надії — а може таки він, колишній чоловік, наречений чи брат, віднайдеться і вернеться! Це тема для талановитих письменників, але тема сумна, трагічна і така розповідь не має „геппі енду", щасливого кінця.

Все у світі має свій початок і кінець. Найкращим лікарем людських трагедій є час. Живе ще багато ветеранів В'єтнамської війни. Але й чимало колишніх дружин, наречених чи сестер активних учасників В'єтнамської війни перейшли до вічности і малі тодішні діти-сироти є сьогодні дорослими особами із власними родинами, власними проблемами, радощами і смутками. Такий світ.

А. Камінський

НЕБЕЗПЕКИ КОМПЛЕКСУ „НОСТАЛЬГІЙНОГО ЖАЛЮ ЗА МИНУЛИМ"

II

Додамо ще й від себе: справді неможливо. Йдеться однак не тільки про Союз до Біловезької угоди, бо можуть бути й інші „союзи", які можуть довести до нового Переяслава. І тому при такій „двозначності" мусять насторожувати, наприклад, такі документи, як комюніке про переговори парляментарних делеґацій України і Росії 26-го і 27-го липня ц. р. в Москві, підписане О. Морозом, В. Шумейком, головою Ради Федерації Росії й І. Рибкіном, головою російської Думи, в якому, між іншим, мовиться і про те, що „особливу увагу було приділено проблемі розвитку режиму вільної торгівлі на основі зближення тарифного, митного, фінансового, податкового, інвестиційного і торговельного законодавства для створення в подальшому митного і валютного союзів...". Адже справа тут не в назвах, а в суті і змісті тих чи інших „союзів", „співдружностей" і т. п. Тим більше, що маємо тут до діла, як показують й інші знаки на небі і на землі, з доволі сильними психологічними комплексами „ностальгічного жалю за минулим, який наріс на самоцільній політичній базі. І проблема тут лежить не в самих, зрештою, комплексах і „двозначностях", в яких ці комплекси проявляються, а в тому, що вони можуть „виплекатись" і виростились у політичні силові виміри. А їх, не сумніваймось ні трохи, зуміє відповідно вкалькулювати у своїх геополітичних рівняннях передовсім північний сусід. І не тільки він, бо, на свій спосіб, їх буде обсервувати і оцінювати теж Захід і зокрема ЗСА. Зрештою, для цього не пожаліє своїх зусиль із свого боку якраз наш північний сусід.

На жаль, на цей комплекс „ностальгійного жалю" чи радше „ностальгійного жалкування" терпів на нашому верховному політичному сузір'ї не єдиний спікер парляменту. Болів ним, наприклад, і нинішній голова Комісії ВР України у закордонних справах і зв'язках з СНД Борис Олійник, академік, голова Українського Фонду Культури і, як писала „Молодь України" (14-го липня 1994 р.), націонал-комуніст. Цей комплекс проявився у нього заповзятливо в його творі з 1992 р. п. з. „Два роки в Кремлі". Поставивши М. Ґорбачова в ролю якогось апокаліптичного, демонського інструменту, і Папи Римського, і Реґена, і Буша, і американських й інших західних спецслужб, які руками Горбачова і К[0], розвалили Совєтський Союз, він пов'язав Міхаїла Ґорбачова і його друзів водночас із кометою Гейлі, яка й була вістункою цього „катаклізму". Для Б. Олійника, не випадково, „про комету Гейлі особливо пожвавлено заговорили десь наприкінці 1984 року. А вже в 1985 році ми її зустрічали на нашому небосхилі разом... з Ґорбачовим. Чи варто доводити освіченій публіці відоме з правіків: поява комети однозначно сприймалася як нещастя всіх нещасть. Та коли б тільки сприймалась... Біда в тому, що ці „забобони" підтверджувалися вельми похмурими, якщо не трагічними подіями, що брели в шлейфі зловісної дами"... І цим разом Б. Олійник бачить у шлейфі комети і Чорнобиль, і інші „непоправні нещастя" як катастрофа теплохода „Нахімов", зудар поїздів біля Краснодону; „падають літаки", „зазнають аварій поїзди, кораблі і підводні човни. Нарешті вибухає Карабах, детонуючи ланцюгову реакцію перманентних кривавих гейзерів у Тбілісі, Оші, Сумгаїті, Баку, Південній Осетії, Вільнюсі, Тирасполі..." (стор. 77,78). Першопричиною цих катаклізмів є, очевидно, упадок Союзу і розвал Компартії, до чого весь час змагали ЗСА і Захід. Неясним лишається тільки одне: хто більше завинив у цьому найбільшому катаклізмі — Ґорбачов чи комета Гейлі?

А тим часом все могло відбуватись по іншому, але цьому власне перешкодили „ці, на протилежному березі". За Б. Олійником Совєтський Союз був так чи інакше у процесі обнови, „відбувся природний процес формування незалежних держав", „колишній союзний парлямент сам напрацював закони, які вели, по суті, до ліквідації унітарного Союзу". „Але саме природний хід їх (тобто тих на протилежному березі) найбільше страхав. Бо коли б все йшло по-людському, природним шляхом, народжувалися б справді незалежні держави. Наголошую, справді незалежні, з нормально функціонуючою економікою, звичайно, з певним, але не з катастрофічним спадом виробництва, оскільки пульсувала б серцево-судинна система колишніх союзних зв'язків та комунікацій. Тобто, це були б досить сильні держави, щоб не потрапити — не лише в економічну, але й політичну — залежність від тієї ж Америки. Добре чи погано, але партструктури, які ще за інерцією зберігали рештки сякої-такої дисципліни, пом'якшували навальний розрив і хаос. Що зрозуміло, не входило до плянів та національних інтересів протилежного берега" (стор 54).

Зрештою, як пише Б. Олійник на іншому місці, „комуністична ідея як соціяльна справедливість, що заперечує експлуатацію людини людиною, — вона була, є і вічно буде, поки існує людство. А чого ж, задум, красивий і благородний, певною мірою був здійснений. І революція 17-го підняла знамена „рівности, братерства і свободи", і мільйони з чистою і світлою вірою в цю тріяду воювали і наклали головами. І якщо ми чесні перед собою й історією, то повинні визнати, що чимало ідей соціяльної справедливості в колишньому Союзі реалізовано на практиці. Вже одне те, що цілі покоління виросли в системі без експлуатації людини людиною, в атмосфері дружби і поваги до всяк сущих народів на землі, володіючи правом на освіту і роботу, тобто з горем навпіл, але маючи ґарантований завтрашній день — було. Отже, за всіх збочень, було й те, об чім тужить простий люд найблагополучніших цивілізованих країн, як за непоправно втраченим. І — застерігає нас: не втрачайте свого обличчя і гідності!" (стор. 66, 67). Між іншим, на думку автора „Двох років в Кремлі" за „збочення", що про них він згадує, як і за розвал цілої системи, винні тільки 0.3 відс. верхнього ешельону КПСС, який завалив і Союз, 16-мільйонову Компартію... Як кажуть, коментарі зайві.

А все ж, ми були б необ'єктивні, якщо б водночас не згадали й про інтерв'ю Б. Олійника на початку липня ц. р.(дивись „Хрещатик" з 12-го липня і „Молодь України" з 14-го липня), в якому він, між іншим, сказав, що нарешті „Україні слід позбутися комплексу вічно другої, як Росії — вічно першої" та заповів активнішу зовнішню політику нового Уряду. Але знову ж тут не зовсім ясно — в якому напрямі — за Олійником — і по яких маґістралях вона скерується? Бо ж нагадаймо, і додаймо, тут ще діктум самого Президента Л. Кучми в інавґураційній промові про двозначність його „політологічного гібриду" з „двоголовою" державною і офіційною мовами „евразійським курсом" у зовнішній політиці і побудовою багатонаціональної держави, і коло, як кажуть, замкнеться.... До речі, щодо побудови „багатонаціональної держави": не легке це діло у державі, у якій понад 70 відс. населення однієї національности, тобто української. Адже багатонаціональна держава означає відповідне кількісне співвідношення різних національностей і щоб, наприклад, перетворити Україну на багатонаціональну державу, треба передовсім відповідно збільшити населення неукраїнської національности, точніше національностей. Хто б це не хотів зробити, стане перед сизифовим ділом, навіть якщо б і становив ще прозоріші кордони, ніж ті, що їх маємо, і запросив, наприклад, сусідів на українську ковбасу, обіцяну під час виборів, що від неї ось-ось і почнуть згинатися полиці ґастрономів... У всякому разі, важко буде Україні позбутись „комплексу другої", якщо її теперішнє керівництво не позбудеться комплексу ностальгійного жалю за „минулим"...

І на кінець, у світлі всіх цих дотеперішніх „двозначностей" і „однозначностей" нового керівництва України є таки необхідною і невідкладною власнопідметна ясність, чіткість і конкретність і щодо цілости самого державного суверенного будівництва, і його внутрішньої, зокрема економічної, політики, і цілей та напрямних зовнішньої політики. А паралельно, цілому нашому політикумі потрібно доложити всіх зусиль, труду і політичної мудрости, щоб поширити та поглибити національну самосвідомість і рівень політичної культури.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про пам'ять і забуття

Недавно відвідали нашу редакцію молоді студенти з України, що саме закінчили курси українознавства у Гарварді і вертаються додому. Розмова з ними була дуже цікава, а передусім їхні враження із того першого перебування тут, — але про те будемо писати окремо. Один, однак, фраґмент нав'язав думки до теми, що тепер постійно крутиться у моїх міркуваннях, але, на жаль, без ніякої реакції. Обидві студентки, одна з Києва, друга зі Львова, хоча студіюють економіку, однак найбільше зацікавилися в Гарварді викладами культури, як літератури, так і музики. І вони з переконанням ствердили що вперше довелося їм чути про творчість Маланюка, Ольжича, Тарнавського, Нижанківського — оцих літераторів, що жили і творили серед нас, на Заході.

Це не вперше довелося нам зустріти людей молодшого покоління з України, які досі не мали можливости пізнати розвитку культурного українського життя в діяспорі та все це є для них відкриття і новість.

Саме такому відкриттю й захопленню творчістю наших письменників та поетів, що жили і закінчили життя в ЗСА, завдячувала невеличка група літників у Гантері імпрезу, присвячену пам'яті Едварда Козака, який саме там перебував літні місяці довгими роками і там створив не один свій неперевершений фейлетон чи розповідь Гриця Зозулі. Давно вже не чули ми такого виконання монологів Гриця Зозулі, а ще більше дивне було, що плили вони з уст недавно прибулого тут львів'янина, мистця і актора, з рідкісним іменем Любарт, який так гаряче хотів пригадати нам цю частину творчости ЕКА, яку ми вже за так короткий час встигли кинути у забуття, а вона далі актуальна змістом, думками і аналізою нашого громадського життя.

І ось при цій вийнятковій нагоді нам мимоволі проходили перед очима разом із незабутньою постаттю ЕКА у неодмінному „мотильку" та з незначним усміхом, який немов завжди казав „пробачте", і всі ці інші так добре відомі сильветки членів гантерського Парнасу, де ішли в парі пензель і перо, де лунав дотеп, перемішаний з глибокими думками і ліричними віршами, де літературні вечори у „Ксені" збирали „сметанку" українського культурного товариства Америки і Канади. Перед нашими очами пересувалися і Івась Керницький, і Микола Понеділок, і Мирон Левицький, і Богдан Нижанківський, і Євген Маланюк, Йосип Гірняк і два так різні Михайли: Мороз та Островерха і скромна, майже невидна Марічка Лампіка. Усі вони після першого смутку і палких слів про „вічную пам'ять" пішли дуже скоро в забуття. І треба було аж людини із „четвертої хвилі еміґрації", що щойно відкриває це культурне багатство, щоб його нам пригадати... Чи не сором нам, залишенцям, принайменше цим „останнім могіканам", що зійшлися минулого тижня у гантерській „Ґражді", щоб послухати того свіжого захоплення одним із наших корифеїв? Серед присутніх були самі сиві голови, які добре ще пам'ятають тих вийняткових бувальців американських Карпат. Але що досі ми зробили для закріплення їхньої пам'яті, що розповіли про них нашим дітям чи внукам? Хто із молодих знає або читає їхні твори, пізнає і зворушується львівськими оповіданнями Нижанківського, ЕКА чи Левицького? Хто рецитує вірші Маланюка, ба навіть чи знає про такого поета? А хто чув про славних Татухів із фейлетонів Ікера чи розуміє гуцульську говірку Гриця Зозулі?

Либонь треба аж молодих гостей з України, щоб відкривали тих, які плекали так питоменну нашу культуру тут на американській землі. А ми забуваємо і не залишаємо навіть ніякого видимого сліду пам'яток, збірок, перевидання вичерпаних творів чи таки просто голосного читання і пізнання їхньої творчости. Пам'ять про них залишилася пустим словом, що пролунало і загубилося у шумі щоденного життя...

О-КА

Василь Маркусь

МОНОГРАФІЯ ПРО МІЖВОЄННУ ПОЛІТИЧНУ ЕМІҐРАЦІЮ

В. П. Трощинський, „Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище". Бібліотека Української Діаспори, ч. 2. Інститут Соціології НАН України. Київ, „Інтел", 1994, стор. 260.

Тема, яку В. Трощинський обрав для цієї праці, — ориґінальна й винятково актуальна у заповненні однієї з „білих плям" новітньої історії України. Такої праці з всеохоплюючим виміром (хронологічно і засягом проблематики) досі не написано ані в Україні, ані за її межами. Деякою мірою намагався заповнити цю проґалину В. Потульницький, але підійшов до теми спеціялізовано і вибірково.

Відома капітальна праця С. Наріжного „Українська еміґрація. Культурна праця української еміґрації між двома світовими війнами" (Прага, 1942) хоч хронологічно охоплює період, що його трактує В. Трощинський, проте тематично майже виключно зосереджена на суспільні організації та культуротворчу діяльність, а за своїм методом і змістом не вдається до глибшої інтерпретації та оцінки. Це своєрідний оглядзвіт за країнами, осередками та галузями життєдіяльности майже стотисячної маси українських людей, об'єднаних у спільній категорії політичних еміґрантів в Европі у міжвоєнному періоді.

Праця В. Трощинського інша — аналітична й інтерпретуюча. Всі інші наведені ним бібліографічні джерела, та й те, що можна б ще додати, є лише частковим вкладом до пропонованої теми. Їх автор вдало використав, але вони не визначили концептуальну схему праці. Автор розробив її сам ориґінально, використовуючи сучасну історичну, соціологічну й політологічну методологію. Вона прямо протилежна до методології та ідеологічних основ усієї совєтської історіографії та публіцистики за своїм схопленням багатогранної тематики, об'єктивною аналізою та включенням еміґрантської проблематики в загальноукраїнську панораму.

Досі ніхто, ні тут, ні там, так солідно і глибоко не розглядав міжвоєнної еміґрації як явища політичного і соціологічного. Використано для цього майже всі доступні джерела в Україні і поза нею. Для повноти, зокрема, психологічного виміру вирваних людей з рідного ґрунту і кинених напризволяще, бракує мемуарних джерел, але їх мало залишили самі еміґранти. Не вдається автор і до архівно-розвідчого матеріялу, який, може, доповнив би виклад однією чи другою сенсацією, але це, мабуть, вже не внесло б істотних змін з погляду політичного історика. Напевно додали б цікаві інформації інші державні архіви Польщі, Чехії, Словаччини, Румунії, а поготів московські. Еміґрантська преса й інші опубліковані матеріяли в Західній і Центральній Европі використані достатньо, натомість скрупульозніше простеження західньоукраїнської преси могло б дечим збагатити фактаж автора, а, знову таки, повніше використання совєтських друкованих джерел, зокрема періоду 1920-их років, збагатило б багатовимірну оцінку феномену політичної еміґрації.

Особливо цінним у праці є аналіза не лише політичної природи (причин, витоків еміґрації), але й соціяльного тла та її структури, а далі демографічного перекрою. Не зміг автор сказати щось нове щодо кількости еміґрації по окремих країнах і категоріях. Але його підсумкові дані і зведення найбільше наближаються до об'єктивної картини. Знов таки лише матеріяли міністерств внутрішніх справ та поліційних органів окремих держав перебування еміґрантів могли б внести певні корективи у наведені автором цифри. Тим то вони не остаточні, але об'єктивно приблизні. Можна авторові пред'явити претенсії, що він присвятив менше уваги юридичному статусові українських еміґрантів, зокрема тим, що в окремих країнах прийняли громадянство: чим і наскільки вони позначилися в житті еміґрантського суспільства?

Але в загальному, перший розділ становить дуже цікавий перегляд людського масиву еміґрантів з їх складними життєвими проблемами. Такого огляду досі мало хто подав. Це панно було б повнішим, якби автор потрактував ширше процес політизації заробітчанської еміґрації, зокрема у Франції. Він дуже подібний до того, що швидко стався з примусовими робітниками на території Третього райху, які після 1945 року вирішили залишитися на Заході. Вони так само стали політичними еміґрантами й попали під ідейно-політичний вплив активних еміґрантських груп.

Замало уваги у праці присвячено епізодичному явищу західньоукраїнської політичної еміґрації, її специфічним політичним цілям, психологічним особливостям та взаєминам з ядром еміґрації, тобто наддніпрянцями, не лише в націоналістичному таборі (ОУН), але і серед соціялістів та монархістів.

Були також ще два виміри еміґрантської життєдіяльности, на які варто було більше наголосити:

1. Поширення діяльности та впливів еміґрантів, у більшості національно-культурних (але і політичних), на західньоукраїнські землі (Закарпаття, Галичина, Волинь, Буковина й Підляшшя).

2. Прямі і посередні впливи еміґрації в Европі на заробітчанську еміґрацію за океаном в організаційному та ідейно-політичному плянах.

Основною частиною дисертації В. Трощинського є його чотири розділи про партійно-політичні табори та їх позиції серед міжвоєнної еміґрації: 1) партійне і непартійне середовище державного центру УНР; 2) соціялістичні партії; 3) середовище українського монархізму; 4) організований український націоналізм і його ідеологія.

Це чотири прекрасні розвідки, що дуже пластично і обґрунтовано дають уяву про основні політичні орієнтації та ідеологічно-партійну диференціяцію еміґрації. Автор нав'язує до предтеч цих організацій доби національно-визвольних змагань, знайомить читача з персоналіями — публіцистами, політиками й ідеологами, а далі глибоко аналізує їх позиції, програми, тактику боротьби за основні цілі еміґрації — здобуття незалежної державности та за бажані соціяльно-економічні перетворення в Україні. Так само розглянено діяльність цих рухів, їх засяг дії і впливи на ширшу еміґрантську громаду, а навіть на Україну. В. Трощинський додає цікавий новий вимір до новітньої історії України. Його з'ясування об'єктивні, незаанґажовані, критично збалянсовані, він знаходить виправдання для таких чи інших позицій, а навіть дій окремих угруповань та людей.

Зокрема, цікаво представлено еволюцію поглядів у середовищі українських соціялістів, особливо тих, які стали в певний період на совєтську плятформу. У зв'язку з цим бажано було підкреслити, що у випадку і лівих соціялістів-революціонерів (М. Грушевський та його група пізніших репатріянтів), і групи В. Винниченка (тимчасового першого поворотця) ролю відіграли не настільки справжня ідейно-політична еволюція, як бажання компромісів і вимушений опортунізм.

(Закінчення на стор. 3)

Монографія про міжвоєнну...

(Закінчення зі стор. 2)

Тому що така невеличка група серед політичної еміграції існувала хіба до початку 1930-их років, навіть поза організованими осередками, що їх очолювали М. Грушевський і В. Винниченко, я б виділив прогресистську групу в окреме політичне середовище т. зв. совєтофілів. У певний час вони мали свої організації та обмежений вплив серед еміграції в Чехії (об'єднання „поступового студентства"), організувалися у Франції, а навіть мали свої видання (група І. Борщака, Т. Галіпа) й були єдиною групою, хоч дуже нечисленною, що перегукувалися з американсько-канадськими прогресистами та просовєтськими колами в Західній Україні. Вони себе явно визначили проти емігрантського ядра, зокрема з приводу вбивства С. Петлюри та процесу Шварцбарта.

В огляді монархістсько-гетьманського табору слід було б згадати про діяльність інтелектуального гурта галицьких монархістів, які перебували під впливом В. Липинського. Так само слід було підкреслити, що в практичному пляні гетьманському рухові сприяли деякі церковні лідери Греко-Католицької Церкви, головно за океаном.

Що ж до націоналістичного табору, то автор подав вичерпно ідейні основи Д. Донцова та стверджує його величезний практичний вплив на формування ідеології „інтегрального націоналізму". Недостатньо розкрито нюанси у відмінностях деяких авторів „Розбудови Нації", „Національної Думки", навіть того ж „Вістника" з поглядами Д. Донцова. А який вплив на націоналістичний табір мали позиції „ревізіоністичного" націоналізму типу фронту Національної Єдности, групи „Ми", писання Ю. Липи? Цікаво було б згадати й коньюнктурний епізод як виникнення таки справжнього фашизму, включно з назвою (короткочасна поява журналу „За Україну" в Белграді).

Автор свідомо опустив культурно-наукову діяльність, згадуючи про неї тільки у зв'язку з порушуваними політичними проблемами. Попереше, існує на цю тему доволі вичерпна оглядова праця С. Наріжного, а подруге, поглиблене трактування цих питань та оцінка вкладу українського інтелекту за кордоном у культуру, науку й духовну галузі життя українського народу вимагають вже окремого дослідження, на яке, мабуть, не треба буде довго чекати.

Так само насувається ще одна думка, що на подібну аналізу і монографічне опрацювання заслуговує друга, повоєнна політична еміграція, менш-більш у стилі й методичному підході, застосованому В. Трощинським.

В цілому, рецензент високо оцінює оригінальний вклад автора в новітню історію України і європейських країн. Його праця наскрізь оригінальна, науково обґрунтована. Блискуча аналіза збагачує наші обмежені знання про те, що виконали політичні еміґранти міжвоєнного періоду, оці „герої абсурду" і важких послідовних змагань за реалізацію ідей, за котрі вони або їх попередники боролися у 1917–20 роках на Україні.

Додам ще, що праця В. Трощинського ясно і пластично написана, читається з великим зацікавленням, автор має дар стилю писати живо й чітко навіть про складні та іноді заплутані справи. Його особисті з'ясування й погляди виважено чергуються з вдало підібраними цитатами й думками самих розглядуваних груп чи публіцистів та оцінками їх іншими авторами. За цю працю автор одержав науковий ступінь доктора історичних наук у червні цього року.

Для тих, хто бажав би придбати цю працю В. Трощинського, пропонуємо замовити її в редакції „Енциклопедії української діяспори". Ціна 12 дол., включно з пересилкою. Чеки виставляти на: Encyclopedia of Ukrainian Diaspora, 2247 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622.

М. Гординська

(1912-94)

„Ой нагнувся дуб високий
Понад став; А по Тобі жаль глибокий
Позістав"...

Звучить у пам'яті сумна стрілецька пісня й слова Миколи Голубця уводять нас в болючу дійсність. Св. п. Мирослава Гординська закінчила свою земну мандрівку і її образ починає поволі віддалюватись від нас. Затримаємо ще хочби на хвилину її постать перед нами.

Вона — мистецтвознавець, колишній член Асоціяції Незалежних Українських Мистців, дружина св. п. Св'ятослава Гординського. Мала вона кілька талантів, як і теж мала кілька імен: з дому — Мирослава Чапельська, а в Америці — Mrs. Sviatoslav Hordynsky, часом Глорія Гординська. Для найближчих вона була просто — Мирося або Мірося. Покійний Св'ятослав кликав її — Міра. Іноді я адресував листи до неї іменем Міро (йменні мистця модерніста) і воно Миросі подобалось.

У ній зосередилось чимало знання і була вона прикладом людини доброго смаку. Начитана, знала добре французьку мову, літературу й мистецтво. Для Миросі „арс поетіка" не представляло ніяких труднощів, бо вона українську й чужу поезію знала, вона її розуміла.

Як мистецтвознавець Мирося допомагала мужеві влаштовувати ефектовні виставки. У пам'яті, наприклад, вистава церковного мистецтва у великому Нюаркському музеї, яка пройшла дуже імпозантно й настроєво. Тоді ж бо Мирося скористала із добрих платівок нашої церковної музики у формі дискретного тла, яке надавало „тон" цілій виставці. Взагалі виставки Миросі були подіями у нашому культурному світі.

Її тонкий мистецький смак можна було подивляти коли Мирося майструвала ляльки-мініятюри. Це були властиво студії історичних костюмів; все дуже тендітне й мале, але яке ефектовне й автентичне. Хоч хапай фотоапарат і роби прозірки для наступних поколінь...

А мистецтво слова? Мирося мала його теж. Вона здійснила, між іншим, англійський переклад частини „Слова о полку Ігореві" — а саме Плач Ярославни (все у переспіві С. Гординського).

Тут гра слів і літер: автор переспіву Св'ятослав, автор перекладу Мирослава, твір „Плач Ярославни". Маємо ось „слав," „слава," і „славна." Чи не сплились тут нерозривно імена?

Образ Миросі вже віддалюється. Спи спокійно. Хай у сні увидиш ще раз отой далекий, але як близький та милий Тобі Сновидів високо над Дністром, увічнений в поезії Твого Св'ятослава. А ми ще нагадаєм Твої слова: „Люблю лиш два міста на тому світі — а це Париж і рідний Львів, але той давній, моєї весни Львів..."

Роман Савицький, мол.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КИЇВ. — Нові методи проведення економічних реформ в умовах інфляції запропонував кандидат економічних наук Валентин Рапопорт із Нової Каховки. На пресовій конференції, організованій Партією Духовного, Економічного і Соціяльного Проґресу України, економіст ознайомив журналістів зі своїм проєктом закону про захист грошей. У цьому процесі, на думку Рапопорта, важливу ролю відіграє державне реґулювання економікою. Рапопорт представив журналістам системний посібник для політиків, фінансистів та підприємців — книгу „Мистецтво управління інфляційною економікою" і повідомив, що ці свої проєкти він передав для ознайомлення прем'єр-міністрові України Віталієві Масолові.

КИЇВ. — Кабінет Міністрів України затвердив положення про посвідчення, яке видається громадянам України у випадку втрати пашпорту під час перебування за кордоном. Документ засвідчує особу і дає їй право на в'їзд в Україну. Документ видається громадянам, які постійно мешкають в Україні, але тимчасово бувають за кордоном.

ПОЛТАВА. — Крайова організація Народного Руху України налагодила контакти з організацією Американці в Обороні Людських Прав в Україні. У листі до заступника голови крайового Руху, депутата Обласної Ради Миколи Кульчицького голова організації Божена Ольшанівська повідомила, що недавно 25 представників українських організацій Америки зустрілися з Президентом ЗСА Биллом Клінтоном та обговорили питання щодо припинення праці Чорнобильської АЕС. Українські організації Америки закликали український Уряд знайти фонди для створення альтернативних джерел енергії.

КИЇВ. — У Міністерстві Юстиції зареєстровано ще одну громадську організацію — Національний Конгрес „Злагода". Як сказано у статуті нової організації, її мета — об'єднання громадян різних країн світу для досягнення справедливого миру і взаєморозуміння. Конгрес оборонятиме також права людини і дбатиме про збереження довкілля.

ІВАНО — ФРАНКІВСЬКЕ. — Сходженням на Говерлю відзначили третю річницю незалежности України народні депутати Верховної Ради від Івано-Франківської Области. Найвища вершина в Україні 22 — 23-го серпня прийняла депутатів Львівської та Тернопільської Областей.

КИЇВ. — У Музеї Т. Шевченка 20-го серпня відкрилася друга міжнародна виставка екслібрису „Релігій багато — Бог один", організована Міжнародним фондом „Подяка" Українським екслібрис-клюбом та Галерією екслібрису „Галекі". У трьох залях музею представлено кращі праці 39 мистців з 27-ох країн світу, які взяли участь у міжнародному конкурсі на кращий екслібрис. Виставка є продовженням минулорічного конкурсу „Жінка в екслібрисі". На виставці представлено частину приватної колекції Петра Нестеренка, яка налічує близько 17,000 екслібрисів 62-ох авторів.

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ
нашого незабутнього племінника і кузена

бл. п.

д-ра АНДРІЯ СЛИЖА

пожертви на Будівельний Фонд Українського Музею в сумі 700 дол. склали: Марія Фішер, Ярослава і Ярослав Панчуки, Дарія і Теодосій Самотулки, Богданна і Володимир Слижі, Марта і Стефан Скрибайли з родинами.

Ділимося сумною, болючою вісткою з приятелями, знайомими та колишніми студентами Медичного Інституту у Львові, що 19-го серпня 1994 р. відійшов у Вічність у Вінніпеґу, Канада на 97-му році життя наш найдорожчий БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО І СТРИЙКО, колишній старшина У.Г.А., проф. гістольоґії в Медичному Інституті у Львові, громадський діяч і політичний в'язень польських і совєтських тюрем

бл. п.
д-р мед.

ФЕДІР МУЧІЙ

залишені у смутку:
сестра — АННА БОДНАРОВИЧ-ГЛИНСЬКА з чоловіком РОМАНОМ
сестрінок — ОМЕЛЯН БОДНАРОВИЧ з дружиною ЄЛЕЮ
братанок — РОМАН МУЧІЙ з дружиною АННОЮ та донькою ЛЮДМИЛОЮ і внучкою НАТАЛОЧКОЮ
братанка — МАРІЙКА КАЛИНЮК зі синами РОМАНОМ і ЯРКОМ з дружиною
та ближча і дальша родина в Україні, Польщі, ЗСА і Канаді.

Ділимося сумною вісткою з рідними і знайомими, що 19-го серпня 1994 р. нагло і несподівано з волі Всевишнього відійшов у Вічність наш найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО І ДІДО

бл. п.

СТЕФАН ЗАГНІЙНИЙ

народжений 18-го лютого 1927 р. в селі Дібще, Тернопіль.

ПАНАХИДА відбулася 21-го серпня 1994 р. в похоронному заведенні Quinn в Асторії.

ПОХОРОН відбувся 22-го серпня о год. 11:00 рано в церкві св. Юра в Ню Йорку. Опісля похований на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Залишив у глибокому смутку:
жінку — НІНУ з дому НІГОВА
дочку — ОЛЮ з чоловіком БОГДАНОМ
синів — ВАСИЛЯ і
— СТЕФАНА
внучків — ЛАРИСУ і
— АНДРІЙКА
2 сестри і брата з родиною в Україні.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Родина дуже дякує всім за присутність на похороні.

З почуттям великого жалю повідомляємо братчиків ЗАГОНУ в діяспорі і Україні сущих, що дня 16-го серпня 1994 р. на 92-му році свого трудолюбивого життя відійшов на Вічну Ватру

пл. сен.

ІВАН ДУРБАК

людина особливих чеснот і вірний член Загону

ПОХОРОНИ відбулися 20-го серпня 1994 р.

Шановній дружині Іванні, синам Юркові, Андрієві і Іванові з їхніми родинами висловлюємо наші співчуття.

Пам'ять про братчика Івана буде все з нами.

ҐЕНЕРАЛЬНА СТАРШИНА ЗАГОНУ „ЧЕРВОНА КАЛИНА"

Лада Явна...

(Закінчення зі стор. 1)

налися інші пари — Л. Підлуська та А. Худолій, Т. Бісик та В. Гречинський, С. Семанашин та Т. Яворський.

Панувала радісна атмосфера, і невдовзі усі присутні закружляли у танці, забавляючись до пізньої ночі та вдихаючи кришталеве повітря Кетскильських гір, що нагадують рідні Карпати.

Три красуні-переможниці виборуМіс Союзівки '95 (справа): Л. Явна, Л. Підлуська і Т. Бісик.

Перша дружка Л. Підлуська у танці з А. Худолієм.

С. Семанишин танцює з Т. Яворським.

День союзянки

Заходом Нюйоркської Округи СУА влаштовано вже 20-ий з черги „День Союзянки", на клаптику „Американської України", на Союзівці, 7-го серпня 1994 року.

Чудова, як на замовлення, погода привітала численних союзянок і гостей, які прибули, двома автобусами і автами, на це свято. Після Служби Божої союзянок привітала голова 89-го Відділу д-р Стефанія Барановська смачним полуденком, за що їй і всім членкиням 89-го Відділу голова Окружної Управи сердечно подякувала, бо ж саме з гостинности 89-го Відділу вже 20 літ підряд користають союзянки у цей день.

Дальша програма проводилась в охолодженій залі „Веселки" о 2-ій год пополудні. Програму відкрила голова Окружної Управи Надя Савчук. Вона привітала присутніх представників організацій, членів головної Управи СУА: І. Куровицьку, В. Бачинську, І. Ганкевич, Р. Шуган, голів відділів, членство СУА і гостей, що відпочивали в цей час на Союзівці. Рівнож зложила щиру подяку управителові Союзівки І. Флисові-молодшому за приміщення і включення „Дня Союзянки" до календаря імпрез на Союзівці, і представила присутню гостю з України, Ярославу Федак. Підкреслила, що праця СУА іде у трьох напрямах: у виховній ділянці, для збереження української ідентичности, у справі стипендій — для допомоги потребуючій шкільній молоді, і харитативній — через допомогу пачками потребуючим в Південній Америці, Польщі, а тепер в Україні. Також згадала, що організація Об'єднаних Націй проголосили 1994 рік „Роком Родини", а українська Світова Жіноча Федерація проголосила цей рік „Роком Української Родини" і разом з Україною буде відзначати його 16-го жовтня ц. р.

Відтак ведення програми голова передала культ-освітній референтці Округи Стефанії Косович. Вона представила прелеґентку Христю Навроцьку, яка виголосила дуже змістовну доповідь про ролю і стан жінки протягом століть зі спеціяльним підкресленням місця і ролі української жінки у вихованні родини.

Голова Округи Надя Савчук подякувала прелеґентці за доповідь, а ведуча попросила до слова гостю з України Ярославу Федак. Вона передала привіт від Самбірської і Львівської округ СУ і також від голови СУ України Атени Пашко. У своєму виступі підкреслила головні напрямні СУ України, спрямовані на відродження родинних вартостей війська, на виховання нової генерації.

В дальшім ході імпрези провід перебрала Ірина Стецьків-Бехтольд, членка Культ-освітньої комісії, яка спільно з О. Кордубою і Стейсі Сибі, заступницею голови Окружної Управи, приготовила милу несподіванку у формі моделювання строїв зі застосуванням української вишивки, виведені дітворою світлички і старшою молоддю. Завдяки її фаховому веденні все відбувалось дуже справно. Вихід започаткувала Тамара Сибі подільським строєм, „гаптованим у мальви і рожі", а відтак немов у калейдоскопі мінялись чудові креації української вишивки, презентовані малими виконавцями під рясні оплески вдячної публіки.

Дискретний акомпаніямент ансамблю „Львів'яни" підкреслював настрій, а виступи їх у складі Тараса Гринюка, Юрка Антонюка і Ігора Костіва грою і співом зачарували присутніх. Далі ми прослухали чудові пісні у майстернім виконанні Володимира Тімури, що дало справжню музичну насолоду. Під кінець програми гарною несподіванкою була льотерія з цікавими, завдяки дарам союзянок, виграшами.

Строї моделювали: Івасик і Христофер Мудрі, Діяна і Юрчик Куровицькі, Оленка Кебало, Анастазія Редінґ, Вікторія Блекгурст, Мелася Попель Яринка і Таіса Кордуба, Тамара Сибі і Тіна Ярема.

У прощальнім слові голова Окружної Управи Надя Савчук подякувала усім виконавцям програми зі спеціяльним підкресленням подяки для „Львів'ян", далі для С. Косович, І. Стецьків-Бехтольд, О. Кордубі, С. Сибі і І. Гірній — за зорганізовання строїв та майстриням, які вишивали їх. Л. Закревській, О. Лопатинській, Р. Шуган, Г. Оберишин і А. Безуб'як — за зорганізовання автобусів. Окрема подяка була за влаштовання і переведення льотерії — для А. Натини, С. Гуменюк, М. Мотиль, С. Семущак, і В. Шуль, і жінкам, що подарували речі на виграші. О. Крумшин — за станок з дитячою літературою, І. Гарматій за презинтацію чудових „весільних короваїв", які вона сама виготовляє.

Закликом до наступної зустрічі на рік на „День Союзянки" на Союзівці, Голова Окружної Управи Надя Савчук закрила так дбайливо і цікаво підготовану імпрезу.

Іванна Мачай

Курс валюти...

(Закінчення зі стор. 1)

Анатолій Гальчинський сказав, що одномоментний перехід до ринкового курсу привів би до різкого збільшення інфляції. Крім того, цю ідею, за його словами, не підтримала Верховна Рада. Обидва дорадники погодилися на тому, що указ Президента Л. Кучми є компромісовим й отримав позитивну оцінку з боку Кабінету Міністрів і директорів банків.

Відомий економіст Віктор Пинзеник також позитивно оцінив відновлення торгів на міжбанковій валютній біржі, однак указ Президента про поліпшення валютного регулювання вважає недосконалим. На його думку, указ лишає поза увагою можливість контролювання руху валюти. Пинзеник також не схвалює відрахування до офіційної валютної резерви Національного Банку України стабільних норм, оскільки це гроші, котрі включається з обігу. Пинзеник вважає, що ліпше було б запровадити єдиний курс відразу, щоб не змушувати резидентів приховувати валюту. Указ свідчить, сказав Пинзеник, що в Уряді нема однозгідности.

На запитання щодо перспективи проведення грошової реформи, В. Пинзеник сказав: „Сьогодні вони не визначені. Ще в липні можна було проводити грошову реформу, забезпечивши чисто технічний акт: поміняти одні грошові знаки на інші. А потім відпускати ціни, бо серйозної загрози для економіки тоді не існувало. Ціни стабілізувалися, навіть почали знижуватися. Тепер фактор певної економічної стабільности перестав працювати. У зв'язку із закупівлею сільськогосподарської продукції на 43 трильйони емісійних карбованців, а також у зв'язку з підвищенням на 63 відсотки ціни на вугілля, нас чекає найближчим часом новий інфляційний вибух. Сприятливий момент для грошової реформи втрачено".